

Katolíci na striebornom plátne

Branislav Michalka

23. mája 2024 ✚ Kultúra

Filmové umenie väčšinou nebýva spájané s vysokou morálnou úrovňou a vierou. Vyznávači tejto ľahkej múzy dobre vedia, že povolanie herca, herečky či režiséra so sebou prináša pokušenie a hriech. V nemalej miere aj hlúposť. Popularita, ak sa dostaví, určite nepridá už hlúpemu hercovi na inteligencii a inteligentného posunie bližšie k stoke. Obzvlášť tristné sú potom pokusy hercov suplovať v spoločnosti rolu filozofa, komentátora politických udalostí či dokonca, a to je neklamná známka zmieňovanej hlúposti, hrať úlohu svedomia a morálky národa.

Boli a sú však výnimky a aj vo filmovom priemysle pôsobilo nemálo hlboko veriacich katolíkov a katolíčok. Pre mnoho ľudí býva prekvapujúce, keď sa dozvedia, že niektorá hviezda hollywoodskeho sveta a miláčik žien, bol v skutočnosti zbožným katolíkom a solídnym otcom rodiny.

Média sa väčšinou o katolíckej viere filmových hviezd nezmieňujú. Z pochopiteľných dôvodov. Narušilo by to predstavu filmového sveta ako monolitne liberálneho alebo ľavicového, v ktorom všetky významné hviezdy bojovali za pokrok.

Skúsme sa teda pozrieť aspoň na tých najznámejších, ktorí priťahovali do kín milióny divákov a ich filmy dodnes patria do zlatého fondu kinematografie.

Zdroj: [wikimedia.commons.org](https://commons.wikimedia.org/)

Grace Kellyová (1929 – 1982)

Táto herečka svojou distingvovanou krásou a ušľachtilým výzorom predstavovala ideál dámy 50. rokov 20. storočia. Toto zhmotnenie ideálu zavŕšila nakoniec svojou svadbou s monackým kniežaťom Reinerom III. a stala sa tak legendou. Mala vtedy 26 rokov. Jej svadba bola považovaná za udalosť desaťročia.

Grace pochádzala z írskej katolíckej rodiny, mala troch súrodencov a bola pokrstená v kostole sv. Brigity vo Filadelfii, ktorý dal postaviť sv. Ján Neumann, svätec pochádzajúci z Čiech. Rodina bola hlboko veriaca a vieru si Grace uchovala až do svojej tragickej smrti v roku 1982.

James Stewart, jej herecký partner z Hitchcockovho filmu *Okno do dvora* povedal: „*Bola najkrajšou dámou, akú som kedy stretol.*“ K jej najslávnejším filmom patria tri Hitchcockove thrillery: *Číslo pre vraha* (1954), *Okno do dvora* (1954) a *Chyťte zloděja* (1955), ďalej slávny western *Na pravé poludnie* (1956), muzikál *Vysoká spoločnosť* (1956) a dráma *Dievča z vidieka* (1954).

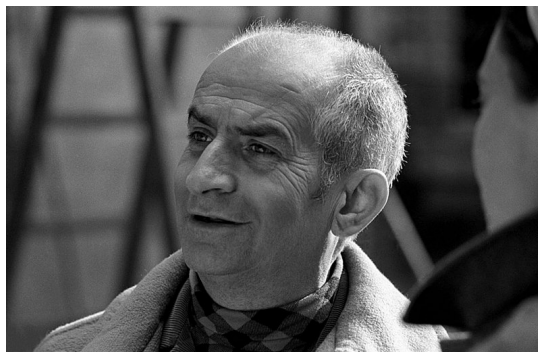

Zdroj: wikimedia.commons.org

Gary Cooper (1901 – 1961)

Príbeh slávneho westernového „drsňáka“, ale aj vynikajúceho komediálneho herca, je príbehom konvertitu. K viere ho priviedla jeho manželka Veronica, s ktorou sa zosobášil v roku 1933 a s ktorou mal jednu dcéru Mary. Manželstvo bolo poznačené Cooperovými neverami a manželia žili tri roky oddelene. Zbožná manželka, spolu s hlboko veriacou dcérou, sa za neho modlili a nakoniec sa Cooper k rodine vrátil.

V roku 1953 spolu navštívili Vatikán a boli prijatí na audiencii u pápeža Pia XII. Po tomto zážitku nastalo opätovné zblíženie manželov a v priebehu ďalších rokov začal Cooper premýšľať o viere a diskutovať s rodinou o katolicizme. Začal s nimi pravidelne chodiť na sv. omše a stal sa katechumenom. Po niekoľkých mesiacoch príprav bol 9. apríla 1959 prijatý do katolíckej Cirkvi v kostole Dobrého pastiera v Beverly Hills. Nedlho po svojej konverzii podľahol zhubnému ochoreniu na rakovinu.

Zdroj: wikipedia commons

Louis de Funés (1914 – 1983)

Slávny komik bol hlboko veriacim katolíkom. Svoju vieru sa snažil prezentovať, po dohode s režisérmi, aj vo filmoch. Postavy kňazov a mníchov sú pre jeho filmy typické. Jeho politické názory boli blízke monarchizmu a každý rok sa zúčastňoval sv. omše a spomienkovej slávnosti na kráľa Ľudovíta XVI., popraveného počas Francúzskej revolúcie.

Jeho láskou bolo francúzske „Grand siècle“, veľké 17. storočie francúzskeho klasicizmu, vlády Ľudovíta XIV. a slávy dramatikov Racina, Corneilla a Moliéra. Pri svojej posteli mal stále knihu od Jeana de la Bruyéra

Charaktery, klasika práve tohto obdobia. Funésova viera a náboženský život boli hlboko späté s tradičnou sv. omšou a on osobne ťažko niesol zmeny v liturgii po roku 1970. Kňazskému bratstvu sv. Pia X. odkázal v pozostalosti veľkú časť svojho majetku.

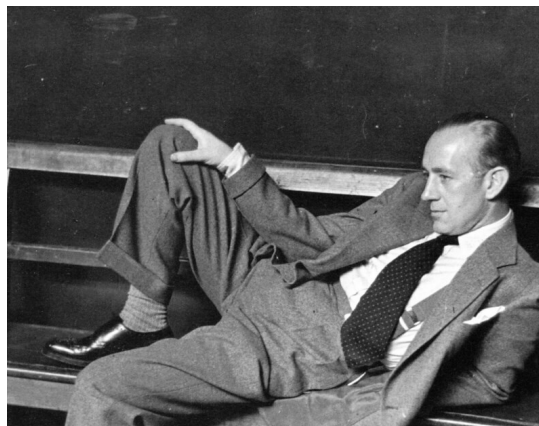
Zdroj: wikipedia commons

Alfred Hitchcock (1899 – 1980)

Je jedným z najslávnejších režisérov filmovej histórie, trochu omylom pokladaný za majstra „hororu“. Jeho filmy by však skôr mohli byť označené za thrillery (špionážne či kriminálne) s romantickým a často humorným pozadím. Za horor v pravom slova zmysle by sa dal považovať len film *Psycho*.

Narodil sa zbožným katolíckym rodičom vo východnom Londýne. Mal dvoch súrodencov, brata a sestru. V roku 1926 sa oženil sa s Almu Revillovou, ktorá konvertovala na katolícku vieru a spolupracovala s ním aj na filmoch. Mali spolu jediná dcéru Patríciu.

Niektoré z Hitchcockových filmov reflektujú jeho katolícku vieru. Najviac asi film *Spovedám sa* (1953), ktorý sa odohráva v krásnych exteriéroch Québecu a zachytáva frankofónno-anglofónnu komunitu z 50. rokov 20. storočia. Katolícke motívy sú evidentné aj vo filme *Nepravý muž* (1956).

Zdroj: Flickr

Alec Guinness (1914 – 2000)

Pre súčasných filmových fanúšikov je tento herec známy predovšetkým ako predstaviteľ Obiho van Kenobiho z Lucasových *Hviezdnych vojen*; čo bola rola, ktorou Guinness pohrdal. Kto ho videl len v tejto úlohe, ten asi nedokáže úplne doceniť jeho talent. V skutočnosti to bol jeden z najtalentovanejších divadelných a filmových charakterových hercov, ktorý vo filmoch ako napr. *Šlachetné srdcia a šľachtické korunky* (1949), *Oliwer Twist* (1948), *Most cez rieku Kwai* (1957), *Náš človek v Havane* (1959) alebo *Lawrence z Arábie* (1962) predviedol nezabudnuteľné herecké výkony. Pôvodne bol anglikánom. V roku 1938 sa oženil s Merulou Silviou Salamanovou, pochádzajúcou zo židovskej

sefardskej rodiny.

Inšpiráciou ku konverzii mu bolo natáčanie filmu v roku 1954 podľa detektívnej predlohy G. K. Chestertona o pátrovi Brownovi. Hral v ňom práve hlavnú postavu známeho kňaza – detektíva. Film sa natáčal na kontinente, v katolíckom prostredí a dojmy zo života katolíckej komunity Guinnessa nadchli. O dva roky neskôr sa stal katolíkom a o rok neskôr ho nasledovala aj jeho manželka. Do konca života si uchovali hlbokú vieru. Guinness hral aj vo filmoch s vyhranenou katolíckou tematikou ako napr. *Brat slnko, sestra luna* (1972) alebo *Monsignor Quijote* (1985).

Zdroj: wikipedia

Irene Dunneová (1901 – 1990)

Jedna z najväčších hviezd zlatej éry Hollywoodu, všestranný talent schopný hrať v komédiách i drámach. Vo svojej dobe bola nazývaná „prvou dámou Hollywoodu“. K jej hereckým partnerom patrili také hviezdy ako Cary Grant, Clark Gable, Spencer Tracy či Rex Harrison. K jej najznámejším filmom patria komédie *Moja najobľúbenejšia manželka* (1940), *Nahá pravda* (1937), dráma *Serenáda za úsmev* (1941) a historický film *Anna a kráľ* (1946).

Narodila sa v katolíckej rodine lodného inžiniera a učiteľky hudby. Po celý život si uchovala hlbokú vieru. Jej manželom bol, pre Hollywood netypický, zubný lekár Francis Griffin, s ktorým žila od roku 1927 až do smrti. Nemohli mať deti a tak si v roku 1936 adoptovali dcéru Mary Frances. Jej politické názory boli konzervatívne, volila republikánov a podporovala kandidatúru Richarda Nixona. Každý deň chodila na sv. omšu a na sv. prijímanie. Spolu s manželom boli členmi Rádu maltézskeho rádu rytierov a Rádu rytierov Svätého hrobu.

Zdroj: wikimedia.commons.org

Frank Capra (1897 – 1991)

Slávny hollywoodsky režisér a držiteľ troch Oscarov za réžiu, sa narodil sa v Taliansku a jeho rodina sa neskôr presťahovala do USA. Mal šesť súrodencov a rodina bola hlboko veriaca. Caprove filmy žali v 30. rokoch obrovské úspechy. Film *Stalo sa jednej noci* (1934) s Clarkom Gableom a Claudette Colbertovou získal päť Oscarov. Za film *Pán Deeds prichádza do mesta* (1936) s Gary Cooperom a Jean Arthurovou získal druhého Oscara za réžiu. Nasledoval slávny *Pán Smith ide do Washingtonu* (1939) s Jamesom Stewartom a Jean Arthurovou, ktorý bol kvôli kritike americkej politickej praxe vystavený počas II. svetovej vojny obmedzeniam.

Avšak jeho najslávnejším filmom je vianočná klasika *Život je krásny* (1946) s Jamesom Stewartom a Donou Reedovou, príbeh s jasným náboženským podtextom a s postavou anjela, ktorého hral Henry Travers.

Caprov vzťah k viere však nebol jednoznačný. Sám seba označoval ako „sviatočného katolíka“ a bol dokonca rozvedený. V neskorších rokoch sa však k viere vrátil.

Zdroj: wikipedia commons

Maureen O'Sullivanová (1911 – 1998)

Narodila sa v Írsku a po celý život si uchovala živú vieru. Navštevovala kláštornú školu v Dubline a v Roehamptone v Anglicku. Tam bola jej spolužiačkou budúca herecká hviezda, tiež katolíčka, Vivien Leighová, predstaviteľka Scarlet O'Harovej vo filme (dnes už údajne rasistickom) *Odviata vetrom*.

O'Sullivanová hrala v slávnych filmoch ako *Chudý muž* (1934), *Anna Kareninová* (1935), v prvej verzii *Pýchy a predsudku* (1940), ale najviac ju preslávila filmová séria o Tarzanovi, v ktorej hrala po boku Johnnyho Weissmullera.

V roku 1936 sa zosobášila s Johnom Villiersom Farrowom, spisovateľom, režisérom, vojacom a dobrodruhom, ktorý bol konvertitom na katolícku vieru. Ich manželstvo bolo šťastné a pár mal spolu sedem detí. Tie však rodičom nepriniesli príliš veľa radosti. Najslávnejšia dcéra Mia Farrowová sa stala tiež herečkou, avšak už bez viery a morálky svojej matky. Ďalšia dcéra Prudence sa stala v 60. rokoch propagátorkou jógy medzi katolíkmi a spolu s Beatles odišla do Indie, kde o nej John Lennon napísal pieseň *Dear Prudence*. Jeden jej syn spáchal dokonca samovraždu. Nastupujúca doba evidentne katolíckej viere a morálke príliš nepriala.

Jej manžel zomrel v roku 1963, s podlomeným zdravím, ktoré si poškodil počas vojenskej služby v II. svetovej vojne. V roku 1983 sa O'Sullivanová oženila s Jamesom Cushingom a žila s ním až do svojej smrti. Je pochovaná na cintoríne Najsvätejšieho Spasiteľa v New Yorku.

Zdroj: Flickr

James Cagney (1899 – 1986)

Predstaviiteľ tvrdých gangstrov, ale aj vynikajúci tanečník a komediálny herec, o ktorom režisérka a herecká legenda Orson Welles povedal, že: „*Možno bol najväčším hercom, ktorý sa kedy objavil pred kamerou.*“ Jeho osobný život bol v príkrom rozpore s gangsterskými postavami, ktoré ho preslávili najviac. Bol totiž hlboko veriacim katolíkom. V roku 1922 sa oženil s Frances Willard Vernonovou, s ktorou žil až do svojej smrti. Pár nemohol mať deti a tak si adoptovali syna Jamesa a dcéru Cathleen. Kamarátili sa v Hollywoode s Irene Dunneovou a jej manželom, ktorí boli tiež katolíci a tiež mali adoptované dieťa.

Ku Cagneyho priateľom patrilo aj herec a režisér Pat O’Brian, ktorý bol tiež zbožným katolíkom a s ktorým natočil filmy *Anjel s hriešnou tvárou* (1938), sociálnu sondu do života v chudobnej katolíckej štvrti, a vojnový film *69 regiment* (1940), v ktorých je prezentovaná ich katolícka viera. Cagney s O’Brianom boli niekedy v Hollywoode posmešne nazývaní „*katolícka mafia*“.

S pribúdajúcim vekom sa stával čoraz viac konzervatívnym. V 60. rokoch neznášal hippies a dal o sebe mierne konšpiratívne verejnosti na vedomie, že jeho odklon od liberálnej politiky je úplne prirodzená reakcia na to, že začal už dlhšie pozorovať vpád deštruktívnych živlov, ktoré podporujú zničenie tradičného systému: „*Tieto neschopné kreatúry, hipíci, tie sa tu nevynorili zo vzduchoprázdna.*“

Cagney bol pokrstený ako dieťa v kostole sv. Františka Saleského na Manhattane a tam bolo slúžené za neho aj Requiem.

A mnoho ďalších...

Slávnych katolíckych umelcov pracujúcich vo filmovom priemysle boli desiatky. Zoznam by vydal na knihu. Spomeňme ešte aspoň niektorých: Spencer Tracy, Bob Hope, Bing Crosby, Walter Brenan, Rossalinda Rousellová, Leo McCarrey, Priscila Laneová, Charles Boyer, John Ford.

To sú samozrejme len tí, ktorí si uchovali živú vieru. Desiatky ďalších slávnych filmových umelcov katolíckeho pôvodu vo víre zábavy a luxusu svoju vieru stratili.

Horeuvedené mená sú predstaviteľmi zlatej éry filmového umenia z 30., 40. a 50. rokov. Aj v neskoršej dobe však nachádzame rovnaký počet umelcov, ktorí ani v stoke súčasného umenia nestratili vieru, či ju stratili a opäť našli, alebo ju dokonca získali ako konvertiti. Toto sú mená niektorých z nich: Fay Dunawayová, Pierce Brosnan, Martin Sheen, Mel Gibson, Nicole Kidmanová, Mark Wahlberg, Elijah Wood, Bill Murray, Franco Zeffirelli, James Caviezel a ďalší.

Nech už bol však osud katolíckych hviezd filmového plátna akýkoľvek, jedno musíme zdôrazniť: Prostredie, v ktorom sa pohybujú predstavitelia filmového umenia, ich vystavuje pokušeniam podstatne väčším ako sú tie naše. A preto, ak si dokázali v takomto prostredí udržať svoju vieru a morálku, tak im oprávnene patrí náš obdiv.

URL adresa článku: <https://christianitas.sk/katolici-na-striebornom-platne/>